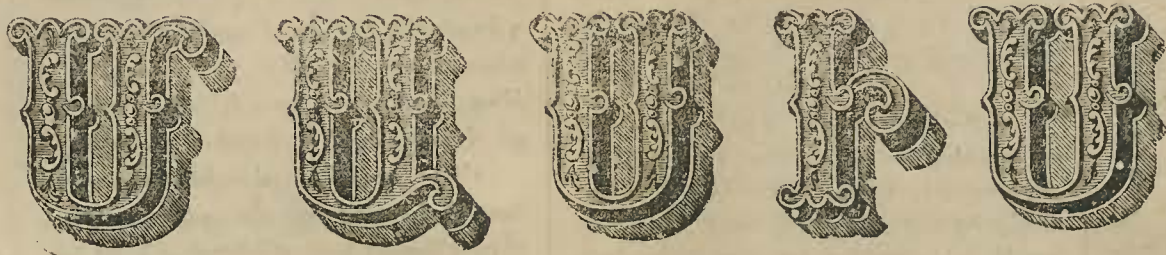

ՊԱՏՄԱՆՔ

Յարկան գին և Պոստ Կարձ 10 ՄԶԸ
Պաւառաց 2 Լիւր
Վեցամս և Կ. Պոստ 3 ՄԶԸ
Պաւառաց 1 Լիւր
Ստոր երկիրներու 50 Պր.
Մանուկան տողը մէկ անգամի հա-
մար 3 դուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 2 դրէ 5. աւելի անգամներու
համար դատ սահարկութիւն ելլի-
այ :

Եւրաքանչիւր թիւ 40 փարս արծի :

ԼԵԱՔԻԲ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՏՄԱՆՔ

Գուրս ցնացած լրագրաց ճանրու-
ծ ախրը Խմրագրութեան վրայ է :
Լրագրաց վերաբերեալ նամակ
կամ որ և իցէ գրութիւն Խմրագրի-
— Տնօրէնին տրուի ուղղութիւն : Գալա-
միա Սանտրըքը Խմրագրութեան
198, Նօրօ խան, Մասիսի գրասեն-
եակը :

Տնօրէն Խմրագրութեան նա-
մակ չորհուրդներ :
Տնօրէն Խմրագրութեան, յօդուած, եւ
եւ և նախապէս :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՏՄԱՆՔ 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հեռագիրը դարձեալ կը ծանու-
ցանք թէ Հօրնայի ծովապետն՝ իրեն
տրուած հրահանգաց համեմատ՝
Միջերկրականի նաւատորմին հրա-
մայերէ օրպէս զի պատրաստ դը-
նուի Արեւելից կողմն երթալու : Տէ-
վաթէյըն անուն զրահաւորը նորէն
ուսումնասիրէր կ'առնու Միջերկրա-
կանի նաւատորմին հետ երթալ մի-
անալու համար : Հետեւաբար Սալա-
փաշային մէկ հեռագրին վրայ Անդ-
ղիական նաւատորմին Արեւելեան ջու-
րերը չգալու հակահրաման տրուած
լինելու զրոյցն ստուգութիւն չգրա-
նէր :

Ասոնց ամենը բարենորոգմանց
համար կը լինին : Վիեննայի Օսման-
եան դեսպան Բարձր Էւազէմ փա-
շային հրահանգ գրկուելու է ծանու-
ցանելու Աւստրիոյ կառավարու-
թեան թէ Բ. Դուռը կը բազմոյ բա-
նակաւան յարաբերութիւններն
անխախտ պահելու անոր հետ : Եւրոպայի
վիեննայի դահլիճը պատասխանելու է
թէ ոչ ևս ունայն խօսքերու արժէք
կրնայ ընծայել, այլ պէտք է որ բա-
րենորոգումները դորձադրին : Այս
մասին բոլոր տէրութիւնը համա-
կարծիք են : Բայց գաւառաց վրայ
ակնարկ մը նետելով ինչ կը տես-
նեմք. — անշարժ վիճակ մը, կամ
եթէ շարժում մը կայ՝ այն ալ միայն
գինեալ աւագակաց շարժումն է :
Նոյն իսկ Ղալաթիոյ նման բազմա-
մարդ տեղ մը երեք յոյն հայ մը դա-
նակաւ կը դարնեն, և ոստիկանու-
թիւնը չկրնար ձեռքադրել : Եթէ
այսպէս երթայ, քիչ ատենէն ամէն
մարդ պիտի հարկադրի ինքն իւր ոս-
տիկանը լինելու, և ինչպէս Ամերի-
կայի համար կը պատմեն, ամեն քա-
ղաքացի դրայնին մէջ ատրճանակ
մը կրելու : Իսկ գաւառաց մէջ քո-
միսէրները թէպէտ բնաւ դարձ մը
չտեսնան, կը շարունակեն իրենց անձ-
նասիրութիւնը միայն դո՛ւ ընել սին
ցոյցերով ու հանդէսներով : Ապէսին
փաշան իւր Տիարպէքիթի մէջ ստա-
յած դափնիներն առաւել ևս կը
վառաւորեն Սեբաստիոյ մէջ, և իւր
վալիութեան Ֆէրմանն ուրիշ վալի-
ներու հետ բաղդատմամբ աւելի մե-
ծաշուք և հանդիսաւոր կերպիւ ըն-
թեռնուլ կուտայ : Մինչդեռ երկու
տական մեծ տաղանայ մ'ը քաղա-
քական դանդաղ խնդիրներ կ. Պոլ-
սոյ մէջ նախարարաց վրայ կը ծան-
րանան, որք մեծ մասամբ հին աւե-
լորդ շուքերն ու հանդէսները թո-
ղուցած են, մինչդեռ առաջին նա-

խարան անգամ, փոխանակ բանակի
օգնականներով և բազմաթիւ սպա-
սաւորներով շրջելու, պարզ և ան-
շուք դուրս կ'ենէ, Սեբաստիոյ մէջ
Ապէսին փաշան արքայալայել շքով
իւր վալիութիւնը կը հաշակէ : Այս
ալ արդեօք բարենորոգումն է :

Ինչ մեծ տարբերութիւն կ. Պոլ-
սոյ մէջ տէրութեան նախարարաց ըն-
դունած պարզութեան և գաւառա-
կան վալիի կամ Բօմիսէրի մը կատա-
րած հանդէսներուն մէջ, որոց հա-
սարակային թերթերու միջոցաւ նը-
կարագրութիւնը բոլորովին տարբեր
տպագրութիւն մը կ'ընէ ընթերցո-
ղաց վրայ : Սեբաստիոյէն Մօնթիթօր
Տիւրքիստի գրուած է թէ հոկտեմ-
բեր 11-23 ին Ապէսին փաշան մեծ հա-
ղիսիւ կարգաւ առեւել է իւր Ֆէր-
մանը : փողոցներուն մէջ զօրքեր շար-
ուելու են և վալիին, Ժողովին անդամնե-
րն ու պաշտօնականներն համադ-
րեալներով մասնաւորապէս յարգա-
րեալ տեղ մը գացել են, հոն Ֆէր-
մանին ընթերցումէն և աղօթքներէ-
ետե կուսակալութեան ապարանքը
վերադարձել են, ուր Ապէսին փա-
շան ճառ մը խօսելու է, քանզի ճա-
ռախօսութիւնը խիստ չափ կը սիրէ,
ն'երեւի թէ զօհոթութիւն կ'ըզայ որ
գաւառացիներն իւր հանձնարարի վրայ
գնային և յետոյ իւր արեւմեակներն
իւր վրայ դուրսանելու յորինեն : չափ
անգամ ինք ևս գրելը ձեռք կ'առ-
նու ինքզինք դուռաւորու համար :
Չեմք գիտելու թէ այս հանդիսին մէջ
Անդղիական հիւպատոս Հ. Վիլլըն,
որ ներկայ է եղեր, համոզեցնող
գնացել է թէ պարզ գլխաւորներով
եթէ իւր պարզ գլխաւոր հաղած էր,
ինչպէս հաւանական կը թուի մեզ,
գարմանակի հակապատկեր մը ներ-
կայացուցած է այն պաշտօնատարաց
քով, որոց զեղծութիւններն այս օրուան
օրս մեծ նաւատորմի մ'արեւելեան
ջուրերը գալու պատճառ տուած, և
տէրութեան հանդիսաւոր վրդոված
են : Գաւառացի պաշտօնատարք
փոխանակ համեմատութեան օրինակ
առելու Բ. Դրան նախարարնե-
րէն, գոռողութիւնը ձեռքէ թո-
ղած չեն երևիր : Եւ այսպէս գաղ-
ղիական առաւել կ'ընէ : Կուրաց երկ-
րին մէջ միականիք թագաւոր են :

Ինչ որ է, գալով Ապէսին փա-
շայի ատենախօսութեան, յառաջա-
բանն աւելի մղկիթի մէջ տրուած
քարոզի մը կը նմանի : քան թէ Ժամա-
նակիս քաղաքական բարձր պաշա-
նասարի մը արժանի խօսքերուն Ան-
կէ վերջը Ապէսին փաշան կ'սկսի վե-
հափառ լուրջութիւն իւր Ժողովրդաց
վրայ ունեցած համակրութիւնն ա-
րեւուն ճառագայթներուն և ճիվկիա-
նօսի նմանցնել : Բաղդատութիւնը
կրնայ քննադատել, բայց հեղինա-

կին նպատակն է ամեն բանէ առաջ
վեհապետին համակրութիւնն իւր
վրայ դարձնել, և դրեթէ շնորհներ
հայցել : Իրեն համար ուշադրութեան
արժանի կէտն այս է : Վերջապէս ա-
տենախօսը միեւնոյն լեզուով կը շա-
րունակէ : մերթ բացառանշէով,
մերթ բանաստեղծական թռիչքներ
առնելով, որք «Ինչպիսի՞նք ենք իւր-
դարձած են, իբր Արաբական նը-
կար մը : Բայց չեմք հասկնար թէ
վալի մը՝ ճարտասանութիւն ուսանող
մանկանց շարագրութեան փորձերն
օրինակելով ինչ արժանիք և պար-
ժանք կրնայ ունենալ :

Անդղիական լրագիրը ուշադրու-
թեան արժանի խորհրդածութիւն
ներ կընեն Անդղիական դիւանագի-
տութեան և Սըր Հօրնայի նաւա-
տորմին նկատմամբ անցեալներն ե-
լած զրոյցներուն առթիւ : Գործը
վերջին օրերս նորէն կարեւորութիւն
ստանալ թուելուն պատճառաւ՝ օգ-
տակար կը համարուի քանի մը քաղ-
աւածներ ընել յիշեալ լրագրերէն :

Նոյ. 4ին, այսինքն երբ տակա-
ւին Սըր Հէնրի Լէյքըրտի «վերջնադը-
րոյն» և Անդղիական նաւատորմին
Օսմանեան ջուրերն երթալու հըրա-
մանին վրայ նոր լուր կ'ենէր, Թալ-
մը՝ խմբագրական յօդուածի մը մէջ՝
Արիական Թուրքիոյ բարենորոգմանց
խնդրոյն նկատմամբ Անդղիական դի-
ւանագիտութեան Բ. Դրան քով ա-
ւելի ազդու և կտրուկ լեզու մը բըռ-
նելուն մեծապէս կը հաւանի, և այս
նկատմամբ կըսէ. « . . . Մինչև վեր-
ջին ժամանակներս Սըր Հէնրի Լէ-
յարտ» Սուլթանին և անոր նախա-
րարաց յայտնած ամեն բարի դի-
տաւորութիւններն ինկատ աւելով՝
չափէն աւելի համբարած էր և հա-
մադմամբ դորձ տեսնել տարու հա-
մար չափէն աւելի աշխատած : Բայց
հետեւեալէն իւր ամեն յոյսերուն ի
դերեւ ելնելուն վրայ, յորմէ Սըր
Հէնրի Լէյքըրտ ինք ևս քանիցս գան-
դատած է, հրահանգ տրուեցաւ ի-
րեն որ աւելի ազդու և աւելի կըտ-
րուկ լեզու մը գործածէ : Դեսպանը
բացարձակապէս ըսաւ Թուրք կա-
ռավարութեան որ եթէ բարենորոգ-
ման ազդու միջոցներ ձեռք չառ-
նելին վտնութիւն, խիստ ազնուաբ-
հետեւեալներ յառաջ պիտի դան :
. . . : Եւ թուի թէ Սըր Հ. Լէյքըրտ
Թուրք նախարարաց մտքին մէջ գտնէ
առեւմտեանակեց ճամբորդ մը յա-
մադէ բերած է թէ Անդղիական իրապէս կը
պնդէ բարենորոգմանց գործին վրայ
և թէ բան մ'ընել պէտք է : Անդ-
ղիական նաւատորմին մօտենալու լու-
րը՝ կ. Պոլսոյ պաշտօնական տիպոց
մէջ ահա այսպիսի դրդութիւն մը
տրուած ժամանակ ելած լինելու է,

և Սուլթանն և անոր խորհրդական-
ները չափազանց մեկնութիւն մը տը-
ւած լինել կը թուին անոր : Եթէ ի-
րենց միտք, թերեւ բարենորոգում
ները մինչև յաւիտեան յետաձգելէ
դո՛ւ կը լինէին, բայց երբ բացորոշա-
պէս ազդարարութիւն կը լինի, և
միեւնոյն ժամանակ իրենց կը յիշեցուի
թէ այդ ազդարարութեան պիտ
լու համար վիճակական զօրութիւն
ալ կայ պատրաստ, յայնժամ դժուա-
րաւ կրնան երկիւղ մը չզգալ այն հե-
տեանայ վրայ՝ որոց արժանի եղած
են :

Հոս Թալմը Թուրքիոյ անբարե-
կարգ վիճակին մէկ նկարագիր կընէ :
«Տասն և հինգ ամիս անցաւ, կըսէ,
Պէրլինի դաշնագրին ստորագրուելէն
ի վեր, և կատարեալապէս նկատողու-
թեան առնելով հանդերձ այն դժուա-
րութիւններն՝ որոց մէջ կը գտնը-
ւէր Թուրքիա վերջնական խաղաղու-
թեան կնքուած ժամանակ, անար-
դարանալի է որ վարչական և ոչ մի
պաշտօնատուն բարենորոգելու հա-
մար մինչև ցարդ ոչինչ եղած է» :

Ահա Թալմը վերաբանը, զոր
ամբողջապէս կը թարգմանեմք :

«Ժամանակ է ուր մեծ ուժեր կա-
ռավարութիւնը միջոցներ ձեռք առ-
նու Անկիւթ-Թուրք պայմանագրութիւ-
նը դորձադրելու : Այդ պայմանա-
գրութեամբ մեք աշխարհի պատաս-
խատուութիւններ ստանձնեցինք,
որք անհնար կընեն մեզ աւելի եր-
կար ժամանակ լուրջաւորութիւն ընել
իրոց այնպիսի վիճակի մը՝ զոր նկա-
րագրեցինք : Եթէ այդ վիճակն եր-
կարի, հետեւեալ մը կայ որ յայտնի
է և անխուսելի : Շուտով Պալատա-
կան խնդիր մը պիտի ծագի Թուրք Ա-
սիոյ մէջ, և այն վտանգներն, որոց
մէջէն Դուռը մէկ ու կէս տալիս առաջ
դժուարաւ կրցաւ հանուել, նորէն
պիտի սպառնան իրեն :

«Բիւ բան պէտք է Հայաստանի մէջ
այնպիսի խռովութիւններ գրգռելու
համար, որք վտանգաւոր պատրուակ
մը պիտի լինին Ռուսիոյ, և Դուռն
ինքնին անկարող պիտի լինի որ և է
զօրաւոր դիմագրութիւն մ'ընել Ռու-
սական նոր արշաւանքի մը : Սուլթա-
նը կրնայ ինքզինք միջնորդել միտա-
մեկով թէ մեք խոստացած եմք զինքը
պաշտպանել : Բայց այդ խոստումն ի
սկզբանէ անտի պայմանական էր : և
եթէ վտանգի ժաման մէջ տեսնուի
թէ Դուռը տակաւին ոչինչ ըրած էր
իւր վրայ ինկած պատականութիւն
ները կատարելու համար, յայնժամ
մեք՝ առաւել Դրան շահուց ուշ դը-
նելու՝ մեր շահերը պաշտպանելու
ազատ պիտի լինելը : Իրապէս Անդ-
լօ-Թուրք պայմանագրին որ և է ի-
մաստ և ոյժ չունի՝ եթէ Թուրքիոյ
մէջ վարչական բարենորոգմանց գոր-

ժողովութիւնը չապահովէ : Եթէ այդ բարենորոգումները չիրականան և միանգամայն փոխվի չիրականան, Անգլո-թուրք պայմանագիրն ոյժ չունի և բոլորովին անօգուտ է Դրան համար : Եթե կողմէն այդ պայմանագրին դիմադրող արդարացումն այս էր որ նա փոքր-շուրջ մէջ փրկարար ազդեցութիւն մ'ի գործ դնելու համար պէտք եղած իշխանութիւնը կուտար մեզ, և նորա, որը այդ պայմանագրին վրայ բանակցեցան իրատ մեծ ակարբութիւն ցուցած կը լինին եթէ անոր տրամադրութիւններն իրացնելու համար իրենց ձեռքէն եկած ամեն բան չընեն : Ասիկց զատ, այդ աշխատութեան մէջ անոնք կրնան Անգլիոյ ամեն պետական անձերուն օգնութիւնը խնդրել՝ առանց կուտակական խտրութեան Լորտ Հարթինթըն և աղատական կուտակչութեան միւս զբաղմունքն ընդունեցին թէ՛ երբ իշխանութեան անցնին՝ զիրենք պարտաւոր պիտի նկատեն յանուն երկրին յանձն առնուած պարտականութեանը հաւանութիւն տալ ջանալու, և այդ պարտականութեանց մէջ չկայ ուրիշ մը, որուն այնքան սերտիւ կապուած լինի Անգլիոյ պատիւը՝ քան Անգլո-թուրք պայմանագրերը : Եթե աշխարհի առջև յանձն առնէ իրական ջանք մ'ընել այն առարկայը ժողովրդոց բարւոյն համար որք այժմ փոքր Ասիոյ մէջ թուրքական յառի վարչութեան պատճառաւ կը տառապին, Այդ գործին մէջ յաջողութիւնն հաւատարմաբար չտեսար և պատուաւոր պիտի լինի իսկ եթէ այս գործն ի գլուխ հանել անհրկար է, այդ որքան շուտով ճանչցուի՝ այնքան լաւ կը լինի :

Վ Ի Ի Պ Ա Կ

Մասիս երէկուան թուով հրատարակեալ «Բախիւթը» խորագրով յօդուածին վերջին տալերուն մէջ, «Փոքր Ասիոյ բարենորոգմանց համար հարկ եղած այս ֆալ փորձը» խօսքը՝ «Փոքր Ասիոյ բարենորոգմանց համար եղած այս ֆալ փորձը» պէտք է կարդալ :

ՀԱՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Լոնտոն 14 նոյ.

Կիրորոսի կառավարիչ Պիտըր զորավարն ի մտոյ Անտուր կ'ապառուի :

Թայմը իւր այս առաւօտեան թուոյն մէջ հրատարակեալ խմբագրական յօդուածով մը դռնութիւն կը յայտնէ անգլիական կառավարութեան մտաբերած նաւային ցուցին համար : Յիշեալ լրագրիւրը Թուրքիոյ ներքին կացութեան և մեծ տէրութեանց հետ ունեցած յարաբերութեանց վրայ խօսելով, կըսէ թէ, «Երբեք չպիտի կրնամք հասկնալ որ Թուրքիոյ կարենայ Ռուսիոյ հետ դաշնակցութիւն մը նախապատրու համարել այն բարենորոգումներն ընդունելէ, զորո Անգլիոյ իրեն յանձնարարած է նոյն իսկ իւր շահուն համար : Եթէ Թուրքիոյ անկեղծապէս և անմիջապէս այն բարենորոգմանց ճանքուն մէջ մտնէ զորս իրեն ցուցուցինք, յայնժամ պիտի կրնայ վստահել մեր բարեկամութեան վրայ, և Անգլիոյ իւր բոլոր պարտականութիւններէն պիտի ազատէ զԹուրքիոյ : »

Բեդրապուրի 14 նոյ.

Ռուսական լրագրաց Անգլիացոց զէմբրած ամբաստանութեանց մէջ սա զբաղմունքն խօսքն ալ կայ թէ՛ շնորհատանի կառավարութիւնը զէնք զրկեր է Թէքէի թիւրքմէնաց և թէ իսկ մ'Անգլիական սպայք անոնց կառավարողն է :

Ռուսիոյ պատերազմական պաշտօնատան մէջ մեծ փոթաշառութիւն կը տիրէ :

Ռուսական լրագրիւրը ներկայ կացութիւնը իրիտ ծանր կը նկատեն և կ'ամ

բաստանեն զԱնգլիոյ թէ իւր մասնաւոր շահուց ծառայելու համար ներդրում աշխարհապարտութեան մը կը հետեւի :

Պէրլին 14 նոյ.

Այլ ծանուցութիւն Գերմանիոյ կայսրը Ռուսիոյ դաշնաւորաց կայսրը յայտարարել է թէ Գերմանիոյ և Ռուսիոյ միջեւ զարկող միջն զայտցած համաձայնութիւնը՝ Ռուսիոյ կայսրը նկատմամբ իւր ունեցած բարեկամական զգացումները չէ փոխած :

Վերսալին կը հաւատան թէ ի մտոյ Վիլհելմ և Ալեքսանդր կայսրերոց միջև տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ ի Պէրլին :

Գերմանիոյ կառավարութիւնը Անտուէնի նոր վաշտուց և Ալգաս-Լորէի մէջ ալ քանի մը նոր զննուց կազմութիւն առաջարկելու միտք ունի երեսփոխանական ժողովին :

Վիլհելմ 14 նոյ.

Ռուսիոյ դաշնաւորաց կայսրը Ռուսիոյ կայսրը կողմէն հրատարակած լինելով ի մտոյ Վիլհելմ պիտի երթայ :

Պէրլին 15 նոյ.

Ռուսիոյ Բրուսիական չոգեհաւուց Ռուսական Նիւմէնի վրայ ուղեւորութիւնն արդիւնքուն պատճառաւ, Գերմանիոյ ալ Ռուսական չոգեհաւուց յիշեալ զեւրի Գերմանական մասին վրայ բաժնիւ պիտի արդիւն :

Այս առաջը հասած հետքեր :

Վիլհելմ 14 նոյ.

Ռուսիոյ դաշնաւորաց իշխանն այսօր Վիլհելմ հաստ, և ի մտոյ Պէրլին պիտի երթայ :

Պարօն տը Քալիս հաւանականաբար Հառի գեղարան պիտի անուանի :

Պէրլին 14 նոյ.

Պրիւսիոյ իշխանը միտք ունի Պէրլին երթալ Ռուսիոյ դաշնաւորաց կայսրը զնոյն հետ ընելիք այցելութեան միջոցին :

Բեդրապուրի 14 նոյ.

Լուր կայ թէ պատերազմական պաշտօնատան մէջ գործունէութիւնը կըրկնապատկեր է :

Փարիզ 14 նոյ.

Այսօր Պորսային մէջ գրեթե մեծապէս ինկան՝ տարածուած երկրպագի զբոյցներու վրայ՝ որք չհաստատուեցան, և Պորսան գործուելէ ետեւ զինեղը թեթիւ կերպիւ բարձրացան :

Փարիզ 14 նոյ.

Իրիկուան փոքր Պորսային մէջ զիւնը շարունակեցան ինչալ և Գաղղիական 30/00 115 800 ինչալ, բայց կեւրի թէ զնոց անկումն հրապարակին կացութեանը պատճառաւ է և ոչ թէ քաղաքական կացութեան :

Ռուսիային եկած վերջին տեղեկութիւնը խաղաղասիրական արամադրութիւններ կը ցուցնեն :

Պէրլին Ռուսական գեղարան Օլոֆ իշխանը վաղը Պատէն-Պատէն կ'երթայ, ուր Կորչարօն իշխանին հետ խորհրդակցութիւն մը պիտի ունենայ :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Վաղըթ իւր այս առաւօտեան թուոյն մէջ «Կուսինեէի և Փլաւայի պատերազմները» խորագրով հետեւեալ հետաքրքրական տեղեկութիւններ կը հրատարակէ, որք ստուգուելու կարօտ են :

«Անցեալ ուրբաթ օրը, կըսէ Թուրք լրագրիւր, Կուսինեէի և Փլաւայի գաւառներն առնու համար տասն հազար Գարատաղի զօրք արդի սահմանադրութեան անցնելով, Կուսինեէի և Փլաւայի միջև փոխադրել և Փլաւայի ամրոցներն, ինչպէս նաեւ Լիւզէնիճէ անուն իսլամ գիւղը դրաւ երէին :

«Ստոր վրայ, Իփէքի, Եաղօվաթի, Բիւրքէնի և Շքօթարայի կողմերէն և ուրիշ տեղերէ տասն հազար չորս Ալպանիացի Գարատաղի ցուց վրայ յարձակելով, կիրակի օրը տեղի ունեցած պատերազմին մէջ

Գարատաղիներն իրենց գրաւած գիւրքերէն վաներ և սահմանադրութիւններ հալածեցին : 150 ռուս և 1 թնդանօթ գրաւեց, և 2 Գարատաղի հարկաւար պերի բռնեցին :

«Այս պատերազմին ներկայ զբաղեցած Եաղօվաթի մը գէպը Բիւրքէնի ծանուցած լինելով, անկից նախալու Կ. Պոլիս գրաւած է : »

Երմանական նախարար Լալայ Էֆէն, տին իւր հրաժարականին վրայ կը պնդէ, որ տակաւին չէ ընդունուած Պաշտօնատան գործերը խորհրդական Միւնիք Պէյ կը ստորիկնէ :

Խաղաղական լրագրիւր իրեւ հաւանական կը համարին թէ մայրաքաղաքի Խաղաղական գեղարան Բօրթի կ'ունը փորձի գեղարան պիտի անուանի փոխանակ Զիւլալին գորաւալին :

Անկլո-թուրքական միջադէպին վրայ Խաղաղական լրագրաց հրատարակած այլընդ այլոյ զրոյցներուն մէջ յիշատակութեան արժանի է նաեւ փորձի կողմ լրագրի ստ լուրը թէ Վեհ Սուլթանն Անգլիական նաւատորմին վաւրա գալու հրաման առնուելը լսելէն ի վեր՝ Օսմանեան երեք զորահաւոր փրկաւթն պալատին առջև գրուեցին ի հակադրութիւն :

Այլքօ փաշան Արնապուտ գիւղի մէջ ունեցած տունը կը բնակի, և այսօր վաղը Բարձր Սայիտ փաշային պիտի ներկայանայ :

ԱՂԳԱՅԻՆ

Աղգային Ժողովն երէկ գումարեցաւ Գում-Գարուի Մայր եկեղեցին ընդ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք հօր և առեւտարականութեամբ Վանա՝ Տ. Եւստֆան Էֆէնտի :

Ժամ 8 1/2ին առեւտարականութեան գործադրութեանց կատարուելէն զինի վարչութեան մէկ գիւղ կարգացուեցաւ, որ Պատրիարքական պաշտօնէից թոշակին յաւելւած մ'ընելու հարկը յայտնելով՝ ելմիջոցայցին որչաժ 15000 զըշի ամսական գումարն աւելցնել կառավարկէր : Ժողովը կարճ միմարմնութենէ մը յետոյ խնդրին Համարակալութեան գիւնակին յիցեց ի նախաընդունութիւն :

Երկրորդ գիւր մ'ալ կարգացուեցաւ վարչութեան կողմէ, որ ելմիջոցայցին մէջ աղգային դատարան կու թեան սահմանեալ 50,000 զըշի մի մասը Ղալաթիոյ կեդրոնական վարժարանին յատկացնելու անօրէնութիւնը կը ծանուցանէր և Աղգ. Ժողովը հաւանութիւնը կը խնդրէր : Ժողովը հաւանութիւն առաւ :

Այնուհետեւ օրակարգին անցնելով՝ Ղալաթիոյ թաղեցոց խնդրը վերջնականապէս լուծեց, որոշելով որ յիշեալ թաղին բնիկներուն հետ նաեւ տարիէ մ'ի վեր աղգային տուրք վրձարող գաւառացի բնակիչք ալ թաղ խորհրդաց ընտրութեան մասնակցին : Միւնիք ամայն որոշեց, Ղալաթիոյ եկեղեցոցն մէջ կառուցեալ կեդրոնական վարժարանին և անոր յատկացեալ կալուածոց տեսչութիւնն ու մասնակարարութիւնը վարչութեան յանձնել : Իսկ թաղին նախակրթական վարժարանին Հոգաբարձութիւնը ու մասնակարարութիւնը թաղ խորհրդին, որ եկեղեցոցն սովորական հասոյթներովը հոգոյ զայն, և եթէ բան մը պակսի, կեդրոնը նըպաստ մ'ընէ կալուածոց հասոյթէն :

Առեւտար վերցաւ երեք շաբաթէն գումարուելու օրոշմամբ :

Պատրիարքարանի կողմէ պատարակութեան պաշտօնով կարին գանուող Գեր. Տ. Վահան վարդապետ երէկ Կարինէն Կ. Պոլիս վերադարձաւ Գաղղիական Արմէնի շոգեհաւով :

Կարինէն եկած վերջին լուրեր կը ծանուցանեն թէ Խրիմեան սրբազան հօկա. Այն Կարին հասնելով, մեծ հանդիսիւ ընդունուեց և տեղացի Հայ Ժողովրդէն, և հետեւալ օրն Անգլիոյ, Գաղղիոյ, Ռուսիոյ և Պարսից հիւպատոսներն այցելութեան տուեցին Ն. Սրբազնութեան :

Նոյն նամակները կը ծանուցանեն նաեւ թէ Ապագայի ապստամբ Մուսա ուէլը Սամի հիւպային գիւնելով հնազանդութիւն յայտնեց, և Խիւլայուելով իւր Լիպապիութեան մէջ վերահաստատուեց :

ԹՊԱՅՈՒԹԻՆԵՐ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԴՐՈՅ ՆԱՄԱԿ Ի ՌՈՒՍՍՈՒՆԵ

16 հոկտեմբեր 1879

... Խմբագրապետ Մասիս օրաթերթի :

Եւրոպական լրագրիւրերը լուր բերեցին «Թէ Տաճկական կառավարութիւնը և նորա նախարարները վերջնապէս հասկացել են և համազուտ, որ հարկաւոր է Հայերին ինքնավարութիւն չորհել, և թէ Հայաստանին այդ ինքնավարութիւն չորհելը նոյն իսկ Տաճկաստանին կենդանութիւն կուտայ : »

Ես այս առիթով ցանկանում եմ մի երկու խօսք ասել և թարգման լինիլ մեր Ռուսահայերի կարծիքին և համոզմանը :

Գուցէ Տաճկական կառավարութիւնը և նորա նախարարները մինչև այժմ կառավարում էին և այժմ էլ կարծում են թէ, եթէ Հայերին այժմ ինքնավարութիւն չորհնէին, ապա մի քանի ժամանակից յետոյ Հայերը կը ձգտին առանձնանալ բոլորովին և անկախ տէրութիւն կազմել : Ինչպէս արեւ են Տաճկաստանի ձեռքի տակ երբեմն եղած միւս աղգութիւնները : Հենց այս հարցի մասին ես մտադիր եմ պարզ և անկեղծօրէն բացատրել մեր Հայերին ձգտումները, ցանկութիւնը, դըրութիւնը և ապագայումն ինչ անելիքը, որպէս զի Տաճկական թէ՛ «կառավարութիւնը և թէ՛ նորա նախարարները» ի խօր համոզութեան թէ ինչ են անելու և ինչ ինչ քաղաքականութիւն պէտք է բռնեն Հայ ազգի վերաբերութեամբ :

Ինչպէս յայտնի է ամբողջ աշխարհին, Հայերը կազմում են մի առանձին փոքրամիւս (մօս & միլիօն) ազգ, որը « ոչ կրօնով և ոչ էլ ցեղական ծագումով » ոչ մի Եւրոպական կամ Ասիական զրեղ կամ տըկար ազգութիւնների հետ կապ չունէ : Ուրեմն Հայոց ազգը մի առանձնացած, կարելի է ասել, ազգ է, որ չունէ ոչ հայր և ոչ եղբայր : Հետեւապէս, մենք ի խոր համոզւած ենք որ մենք բարեկամ չունենալով, ոչ մի տեղից չենք էլ կարող ստացել որ մեզ Հայերիս համար որ և իցէ մէկը մի զրուշ ծախս անէ և կամ մի մարդոյ արիւն թափէ :

Մենք Սլաւական ազգին չենք պատկանում, որ կապածին թէ Ռուսաց զօրեղ պետութիւնը մեզ համար մի զինուոր զոհէ և կամ մի ռուսի անդամ ծախս անէ, ինչպէս որ առաւ Բալղարաց կամ Սերպիացոց

Համար: Մենք Օրթոօթոքս դառնում ենք չենք պատկանում, որ Օրթոօթոքս պետությունը օգնություն չունի որևէ հասցրեց Յուդայականին և Ռուսականին: Թող այդ կողմից Տաճկական կառավարությունը ապահով լինի: Դարավեցյոթորդի վաղա՛յն չարաչար մեղանշեց թե՛ մեր Հայերիս զենք և թե՛ նոյն իսկ Տաճկական շահերի զենք: Երբ ինքնիշխան Տաճկականը, Տաճկականը, Հայաստանը Ռուսիայի մի դառնալով դառնալով Ս. յոգ պատկանում է կասկած ցոյց տալը նույն շահակում է չհանդիմանում Հայոց ազգի ոչ մեկը, ոչ մեկին և ոչ էլ ապագան:

Մեր ազգը Ռուսական ազգին հետ նայեցան ոչինչ կապ և խնամություն չունեն որ ազատությանը: Յուդայական, կամ իսլամական և Ռուսական մի կաթիլ արևն թափվել և մի փրկանք անգամ ծախս անեն: Նայեցան չենք պատկանում Երուսաղիմի միսս որ և ինչ է մնացել ազգություն: Ռուսներն մենք շատ պարզ հասկանում ենք որ ոչ մի բարեկամ չունիմք և ոչ մի անգիր օգնություն: Դառնալով միսս պարզապես անհավատ և ինքնազգի մի ազգ ենք և կարող բարեկամ հոր հովանաւորութեան և եղբայրական սերտ սիրոյ:

Ս. յոգ վերը յիշուած միտքը պարզ ընդունելուց յետոյ շարունակենք մեր խօսքը: Ենթադրենք թե Տաճկական կառավարությունը չնորհեց Հայերին Հայաստանում մի ինքնավարութիւն, և թե այդ ինքնավարութիւնը եղաւ շատ ազատ և ընդարձակ արտօնութիւններով: Անկասկած, եթէ Հայաստանում ազատ կառավարութիւն լինի Երուսաղիմի գիտութեան իրականութիւնը, այն ժամանակ Հայերը ամենայն կողմից պէտք է կենդանանան այն տեղ: Նոյն իսկ Ռուսացի Հայերն ևս, Կովկասի Հայերը ևս պէտք է ճշգրտին դէպի այդ կողմ: այժմ ևս պատճառներ սակաւ չեն (այս թուղենք մի ուրիշ անգամ): Մեր կարծիքով Տաճկական կառավարութեան քաղաքականութեան մի կտորը ևս Հայերի վերաբերութեամբ հենց այդպէս է լինի, որ աշխատեց ամեն կերպ և ամեն միջոցներով գրաւել զանազան տեղերի Հայերին դէպ ի իսկ երկրորդ գաղթեցնելու կամ առնուազան սերը վայելելու: Ինչպէս առնում էին Ռուսաց կայսրները սկզբեալ Մեծն Պետրոսից, Եկատերինէ թագուհւոյ և մինչև մեր օրերը, եթէ միայն Տաճկի կառավարութիւնը համազուտ է՝ թե Հայ ազգը արդիւնաւոր և օգտակար ազգ է: Հենց յաւաքին այդ է որ մինչև այժմ Տաճկական կառավարութիւնը սխալ ճանապարհի վերայ էր և սխալ քաղաքականութեան էր հետևում, և ի միտս իր, այնպէս որ իրաւաբանիւր տարի Հայերը Տաճկաստանից դադարում են հարիւրներով դէպ ի Ռուսաստան և այլ տեղեր: Երբեք զի վերջը պատերազմի ժամանակ Տաճկի դէմ պատերազմին երբեք իւր հպատակները:

Յայտնի է, որ ինչ տեղ որ Հայերը գնացել են և միտք ինչ մարդկային տարրական իրաւունքներ են վայելելու եղել, ամենայն տեղ, ամենայն երկրում և քաղաքում կենանք վաճառականութիւն և հարստութիւն են սիրել: Այս բանը ևս շատ լաւ հասկացած են Ռուս թագաւորները և Ռուս կառավարութիւնը, և ամեն ժամանակ Հայերին արտօնում

թիւններ են արգելել: Կովկասի ուսանող Հայերի մեծեալ կը լինէր: Ռուսաց կառավարութիւնը անհնար չէ որ Հայերը ձգտում են դէպի Տաճկական ինքնավարական Հայաստանը, սակայն առաջ է լինի Ռուսական Հայաստանին նոյնպէս ինքնավարութիւն տալ: Բայց այդ բանը չէ կարող ստանալ, չառ էլ որ ցանկանայ — արդիւնաւոր իւր Ռուս ազգին իւր բուն երկրի մէջ թողնելով և զրկելով, մնացեալ ազգութիւններին չի բաղդաւորացնի:

Իրերի վիճակը այդ դեպքերում մէջ լինելով պէտք է որ տաճկական Հայաստանին և նորան կից տաճկական երկրները ծաղկին, հարստանան և կենանք ստանան:

Մի թե տաճկական կառավարութիւնը չի ցանկանայ որ իւր հաւատարիմ հպատակները հարուստ և բաղդաւոր լինին և իր երկրին արդիւնաւորեցնի:

Այս պայման լինելով տեսնենք թե՛ դարձեալ ինչ եղբայրացեալութեան կողմը ենք դալ:

Ենթադրենք թե Հայերի մեծամասնութեանը և ծանրութեան կեղծ ընդհարած տաճկական Հայաստանը: Շատ անգամ ասուել է որ Հայը Ռուսացից ազատելու սկիզբ չունեն: Հայը եթէ բոլորովին ընկնի Ռուսի ձեռքը, պէտք է մաքաւ իւր ազգութեան և կրօնի համար: Իսկ Հայ ազգը Հայաստանում քառասուն դար (4000 տարի) ազգութիւն կարողացել է պահել իւր ազգութիւնը և կրօնը, և այնչա բանով կարելի չէ ստանալ որ Հայը հեշտ և շուտով զրկուի այդ նուիրական բաներից: Եթէ Հայ ազգը տաճկական Սուլթաններից ինքնավարութիւն ստանայ և բաղդաւոր լինի, այն ժամանակը Հայի բոլոր ջանքը, աշխատանքը և ցանկութիւնը պէտք է լինի որ տաճկական տեղութիւնը ևս միշտ զօրեղ, միշտ հարուստ և միշտ բաղդաւոր լինի, որպէս զի ինքն — Հայոց ազգը — նորա հովանաւորութեան ներքոյ և նորա շունչով շունչ առնու: Աւելացրու գործ վերայ և այն բարոյական օգնութիւնը Անդրկասիի որ միշտ չէ խնայել Տաճկաստանին: Անդրկասի միշտ ցանկացել է, միշտ աշխատել է որ Տաճկական կառավարութիւնը զօրեղ լինի, հարուստ լինի և կազդուրուի: այդ բարի ցանկութիւնը ծագել է ոչ թէ նորա համար որ կրօնական կամ տեղական խնայութիւն կայ, և ոչ թէ նորա համար որ Անդրկասի Տաճկի ազգի համար հազին տալիս է, այլ նորա համար որ նորա շահերը այդ են պահանջում:

Կարծեմ որ վերը յիշուած բացատրութիւններով կարողացայ իմ միտքս պարզ յայտնել, որ Հայերը ստանալով Սուլթանից ինքնավարութիւն, իրանց օգտաւէտ չի լինի առանձնանալ, և երկու մեծ ազգերի Ռուսաց և Տաճկաց արանքում ճշխուիլ և ճգմուիլ, այլ պէտք է կամ Տաճկի հովանաւորութեան ներքոյ մնան Հայերը և Տաճկի հետ միասին յայտնան Երուսաղիմի դէմ ի Ռուսաստան և այլ տեղեր: Երբեք զի ինքն իրաւական համակարգնայ, և կամ թե Ռուսաց հովանաւորութեան ներքոյ: Ինչպէս վերը բացատրեցի, Ռուսիան շատ էլ ցանկանայ, չի կարող այժմ Ռուսական Հայաստանին ինքնավարութիւն չնորհել: Հետևապէս ինքնավարութիւնը սպասելի է Տաճկական կառավարութեան հետաւորութեանց և խահմալութեանց: Տաճկի կառավարութիւնն արդէն համազուտ պիտի լինի, որ առանց բարեւերելու երկրորդեալ ազգ

դերի դարձիւնք՝ նա հանդատութիւն էլ չի կարող ունենալ: Ժամանակը ուրիշ է, այդ ընդհանրացած կանոն է: Նմանապէս ընդհանուր կանոն պիտի համարի և այն որ ցանկանալ ազգութիւններից բաղդաւորմի պետութիւն միշտ տարտամ դըրութեան մէջ պիտի մնայ, քանի որ այդ ազգութիւնները իրանց օրինական պահանջմանց համեմատ բաւականութիւնը և սկսուեց սերտ կապը նոյս մէջ: Օրինակը ամենիս ասումն է: Աւստրիան թշուառ դըրութիւն ունէր, քանի որ նա ընթանում էր քաղաքականութեան հին շաղկապ, ինչպէս այժմ Տաճկի կառավարութիւնը: 60 թուականներին նա դարձաւ Աւստրո-Հունգարիա և կայսերութեան դերքը փոխուեցաւ, բարոյական և նիւթական կարողութիւնը մեծացաւ: Այս տարի, մի քանի չարամք առաջ, կայսրը — Ֆրանց-Յոզեֆը իւր ճառին մէջ ընդունեց բոլոր ազգութիւնների որք կազմում են Հարստութեան կայսերութիւնը՝ իրաւունքները, և ահա՛ կ'սկսուի հանդիսու և արդիւնաւոր կենք: Իհնայից, Չեխեր, Սլովակներ ևս: Սերա վերջը Ֆեռէրտիոն պիտի լինի՝ հարուստ, զօրեղ և բարդաւաճած Ֆեռէրտիոն, զօրեղ կեդրոնական հաստատութիւններով: Ինչպէս Հունգարիան և Ռուսիան առանց Աւստրիայի գոյութիւն չեն կարող ունենալ, այնպէս էլ առաւել ևս Հայաստանը առանց Օսմանեան իշխանութեան:

Մնացեալ հետեւեալ լուսով

ԽԵՋԱՆ ԵՒ ՎԱՅՊՈՒՐԱԿԱՆ

(Երբեմն-Եւսեմ Դեմ 2466)

Վերջապէս օրուան ամենին կարեւոր խնդիրներ դարձան «հարստահարութիւնը և սով», որը հասարակաց ուղղութիւնը դրաւելու առարկայ եղած են: ոչ ոք կայ որ սա երկու մեծ և կենսական խնդիրներով չզրոյցի, և զանազ իրեն խորհրդածութեան առարկայ չընէ:

Գրասեղանին առջև նստած կը գրեմ սա աղբը, բայց ո՛րիտէ թէ նոյն իսկ այն ժամանակ՝ այն վայրկեանին՝ ո՛րչափ հարստահարութիւններ կը գործուին: Պըրսեղանս լի է հարստահարութեանց տեղեկագիրներով: Պաշտպալէն, Թիւրքմէն, Գաւալէն, Չուրսեղէն, Արմէնի, Եւրասիական շուրջը, որոց ամենն ալ հարստահարութիւններէ ի գտաւ ուրիշ բան չեն պարտանակեր: Վաստակաւոր ծառայողներն անուամբ ձեռագիր չարամքներով մը կայ գրասեղանի վրայ, զոր Մամիլիոնեան ընկերութիւնը կը հրատարակէ, և որոյ բոլոր էջերն ալ հարստահարութեանց դէպքերով լի են՝ չը գիտեմ թէ՛ այդչափ հարստահարութիւններէն ո՞րն գրեմ Ձեզ, եթէ ամենն ալ գրեմ, օրն երկու անգամ ալ եթէ հրատարակէք ձեր թերթը, առկա չափի կրնայք պատահած հարստահարութեանց ամենն ալ ամբողջելու: Եւսեմ:

Հարստահարիչ Քիւրտերը կարծես թէ մեր երկրին իրենց մէջ բաժնած են, Տրոպիկ և Շըզակ-Ալին՝ Պաշտպալէն և Արաքի, Համլէն՝ Արմէնի, Եւրասիական լուսն՝ Անաթոլի (գաւառի), Հայաստանի Մուսա-Ալան Բերկերի, և Մուսուլի թէ՛ մեր-Ալանի վանի գաւառները՝ առանց յաջ և ահա՛ նայեալ կը կողոպտեն ու կ'աւերեն, կը փրաւորեն և կ'ապանեն, կ'աւերեն ու կը բռնաբարեն, կ'այրեն ու կը քանդեն: Թշուառ զիւղալիք, որք արդէն պատերազմի ժամանակ իրաւունք ունէին, անգլիս և կամ քանի մը հին զէնքերով բնականաբար զեն կարող Քիւրտերը հրատարակեալ դէմ դնել որոց շատերը պատերազմին չնորհեաւ: Իրութեան Մարթի-Հանրի տեղանք, Արմէնի-Հանրի հրացաններով պիտեալ են, կամաւոր Քիւրտերուն Օսմանեան

բանակին մատուցած ծառայութիւններէն մին է այս: Տեղական կառավարութիւնները, որք քաղաքներու մէջը վրանին զենք կրողներու զէնքերը կը հաւաքեն: Երբեք հրացանները հարստահարող Քիւրտերու ձեռքէն հաւաքելու անհոյժ գանդեղով, արտաճառ կ'առնան Վիշ: Սուլթանին դարաւոր հպատակաց կառավարութիւնը նոյն իսկ տեղական կառավարութիւնները տեղութեան զէնքեր Քիւրտերուն յանձնած են, որպէս զի Սուլթանին հաւատարիմ հպատակները հարստահարեն:

Մեր երկրի կառավարութիւնը ոչ միայն անկարող, այլ նաև անփութ է գործուած հարստահարութեանց առաջին տոնը: Անցած օրերն երբ քանի մը հարստահարեալ Հայեր կուտակին կը ներկայանան և իրենց ցաւերը կը յայտնեն, կուտակին իրեն նախորդ մի կառավարիչի ասածին պէս, «քիչ մ'ալ համբերեցէք, կը պատախաճեն, քանի մ'օրքէն ձիւն կը գայ, և Քուրդեր ձիւնէն կ'արդիւնեն», ալ չեն կրնար զնեղ հարստահարել: Նոյնպէս ալ Անդրկասի հիւսպատան երբ կուտակին ուղղութիւնը պատահած անգուց հարստահարութեանց վրայ կը հրաւիրէ, կուտակալը կը համարձակի աշխարհահայտէ, քանի մ'օրքէն հարստահարութիւններն ուրանալ և սպառնալով թէ հարստահարութեանց մի հաւատաց ամենին, այս ժողովուրդը շատ ստոխս է, ինչ որ կ'ասեն՝ բոլորն ալ ստոխ է, մի հաւ կորստի, կասեն Քիւրդեր մեր հարիւր ոչխար յափշտակեցին» (2):

Կառավարութիւնը մեր երկրին մէջը հարկաւորահաւքութեան նշանակութիւն միայն ունի, զի նորա գործը հարկաւորահաւքութեան ի գտաւ ուրիշ բան չէ այժմ, որոյ հարկահաւքները Քիւրտերն ոչ նուազ կը հարստահարեն ժողովուրդը՝ հարկահաւք չութեան ստորինի և անարգար միջոցներով:

Շարժումն մէջը գործուած ամենայնապէս հարստահարութիւնները ասոնք են: Երբեք ևս կ'ասեմ և ոչ թէ ստակալի, զի ասոնցմէ աւելի ստակալի հարստահարութիւններ գործուած են թէ և, սակայն այս հարստահարութեանց համար աւելի յանդգնութիւն սկսեց:

Ոսկերակ և Արդապի զիւղերու զխարներն ու տաւարները յափշտակեցին, որոց առաջինն երեք, իսկ երկրորդը մէկ ժամու քաղաքէս հետու են: Գարման գիւղի քաղաքներու ամբողջ ցորեններ և ալիւրներ կողոպտեցին: Ռուսական հիւսպատանի թվթաւարը, մէկ ստակալնով և քանի մը անգուցաւորներով Ռուսական Հայաստանէն քաղաքս վերադարձած ժամանակ, Արդապի քովերը Քիւրդերը զայն իր ընկերներուն հետ մէկտեղ կողոպտեցին, չարաչար ձեռնով և վերանին մի շապիկ և վարսիք միայն թողելու չափ մերկացնելով, սպաննեցին նաև: Նոյս մի ընկերը պանդխտութեամբ Ասորի մը, կողոպտեց մի ընկերը ոստանի գահաւորութեան համար մահաւերձ վիճակի մէջ է:

Վերջապէս մեր Արդապի Պատրիարքարանէն ստացած յանդիմանագիրներու համար բարեհաճեցաւ Գաւառական Եպիսկոպոսական ժողովը ներկայ ամսոյ 20 ին դեմարտիլը գիծանել: Այդ ցաւով որ հակառակ իւր ամեն ջանից մեր Արդապի չիղցաւ Եպիսկոպոսական ժողովը մէջը մեծամասնութիւն շահելու կամ կատարած Երեսօխոսական ընտրութիւնները լուծելու յաջողիլ իւր նըստականին հանդէս համար, և պիտի ստիպուի քանի մը օրէն վար ինչեղ այն գահէն, որոյ վրայ երկար ժամանակ կենալ կերպէր:

Թ.Ա.Թ.Ո.Ղ.

Ե.Ր.Կ

Դպրոցավարաց-Արեւելեան ընկերութեան Տնօրէն Խորհուրդը կ'իմանցնէ Մեծարգոյ Ազգայնաց և Անգլա-ման թէ Բարեգործական ընկերութեան ծախիւք Լիզ դիւղի մէջ հիմնուելիք վարժարանն բացուած է ամսոյ 20 ին:

Աւելի ընդարձակ տեեկությունեանց և վարդապետներու վարկաբանման համար Կ. Եւթեքէ Երեմեկ առ ՅՈՒՆԱՆԵՅՍ ԱՐԵՍԱՊԻՆԻ Պէշիկեանք Գործարարանին ցառակ-կարծախառարն Տանկաւորանի և Պարզարից համար, Առա խան թիւ Գ. և խաբ, առ Գ. Մ. ՊԱՆԻՆ, վաճառարան Առա խան թիւ 1 :